

Дело C-705/23

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

17 ноември 2023 г.

Запитваща юрисдикция:

Landgericht Düsseldorf (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

2 ноември 2023 г.

Ищец и въззивник:

Flightright GmbH

Ответник и въззиваем:

Condor Flugdienst GmbH

[...] [номер на преписката]

Landgericht Düsseldorf (Областен съд Дюселдорф)

Определение

По дело със страни

Flightright GmbH, [...] Берлин,

ИЩЕЦ И ВЪЗЗИВНИК,

[...]:

срещу

Condor Flugdienst GmbH, [...] Ной-Изенбург,

ОТВЕТНИК И ВЪЗЗИВАЕМ,

[...]:

на 2 ноември 2023 г. 22-ри граждански състав на
Landgericht Düsseldorf

[...]

определи:

Спира производството по делото.

На основание член 267, първа алинея, буква б) и трета алинея ДФЕС отправя до Съда на Европейския съюз следния въпрос за тълкуване на правото на Съюза:

Трябва ли член 4 от Регламент (ЕО) № 261/2004 да се тълкува в смисъл, че отказан на пътника от въздушния превозвач достъп на борда под формата на предварително отказан достъп на борда е налице и когато със съобщение за промяна на резервацията туроператор уведомява пътника, че полетът е отменен, но въздушният превозвач изобщо не е отменял полета и в действителност дори го е изпълнил надлежно?

Мотиви:

I.

Въз основа на прехвърлените му права ищецът иска от ответника да му плати обезщетение за двама пътници поради отказан достъп на борда.

Пътниците [...] и [...] (наричани по-нататък „цедентите“) резервират чрез туроператор пакетно туристическо пътуване до Фуертевентура за периода от 18 юли 2020 г. до 30 юли 2020 г. Пакетът услуги на туристическото пътуване включва и въздушния превоз от Дюселдорф до Фуертевентура и обратно. Полетите трябва да се изпълнят от ответника. Ищите са информирани от своя туроператор, че полетът на отиване на 18 юли 2020 г. (с номер DE 1456) е отменен. Резервацията им е променена за полета на 20 юли 2020 г. (със същия номер DE 1456). Цедентите твърдят, че туроператорът им е съобщил това едва 8 дни преди датата на заминаване. Ответникът оспорва изцяло това твърдение. Безспорно е, че първоначалният полет на 18 юли 2020 г. не е отменен, а е надлежно изпълнен. Заради полученото от туроператора съобщение обаче цедентите не са отишли на летището на 18 юли 2020 г., а са се представили там едва на 20 юли 2020 г.

Цедентите прехвърлят своите права на ищеца. Ищецът предявява иск пред Amtsgericht Düsseldorf (Районен съд Дюселдорф, Германия) за изплащане на

обезщетение в общ размер от 800,00 евро съгласно член 4, параграф 3 и член 7, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕО) № 261/2004 във връзка с член 398 от Bürgerliches Gesetzbuch (BGB, Граждански кодекс)

Ищецът твърди, че ответникът трябва да се смята за отговорен за поведението на туроператора. В тази насока трябвало да се приеме, че е налице предварителен отказ на ответника за достъп на борда, което било основанието за предявените права. Ответникът счита, че в настоящия случай не е налице отказан достъп на борда. Такъв произтичал от поведение на въздушния превозвач. А в настоящия случай съобщението било направено от туроператора. Освен това ответникът бил изпълнил полета надлежно.

В първоинстанционното производство пред Amtsgericht Düsseldorf [...] е постановено неприсъствено решение, с което искът се отхвърля. Ищецът подава молба за отмяна на това решение. С решение от 3 ноември 2022 г. [...] Amtsgericht Düsseldorf потвърждава постановеното неприсъствено решение за отхвърляне на иска.

Ищецът [...] подава въззивна жалба срещу това решение. [...]

II.

Решението дали да бъде уважена въззивната жалба зависи от отговора на посочения по-горе въпрос дали отказан достъп на борда по смисъла на член 4 от Регламент (ЕО) № 261/2004 може да се състои и в предварителен отказ за превоз, направен от туроператора със съобщение за промяна на резервацията, респ. за отмяна. Този въпрос все още не е изяснен в практиката нито на съдилищата на Съюза, нито на върховните съдилища.

По-конкретно:

1.

При утвърдителен отговор на горния въпрос ищецът — въз основа на прехвърлените му права — би имал право да получи обезщетение от 800,00 евро съгласно член 4, параграф 3 и член 7, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕО) № 261/2004. Следователно отговорът на въпроса е релевантен за решението.

а)

По-специално не се посочват, нито са видни никакви други данни за наличието на основателни причини да се откаже достъп на борда по смисъла на член 2, буква й), последна част от изречението от Регламент (ЕО) № 261/2004. В контекста на право на обезщетение за отказан достъп на борда съгласно член 4, параграф 3 и член 7 от Регламент (ЕО) № 261/2004 не е възможно и прилагане по аналогия на член 5, параграф 1, буква в), подточки i)–iii) от този регламент (вж. решение на Съда от 26 октомври

2023 г., LATAM Airlines Group, C-238/22, EU:C:2023:815, т. 40 и сл.). Ето защо не е необходимо да се изяснява въпросът дали за промяната на резервацията за друг полет цедентите са били информирани по-рано от осем дни преди датата на полета.

б)

След като за пръв път в производството по въззивно обжалване ответникът оспорва наличието на потвърдена резервация за цедентите по смисъла на член 3, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 261/2004, това в крайна сметка би трябвало да е ирелевантно. От една страна, не е допустимо той да изтъква това основание [...] в производството по въззивно обжалване. От друга страна, според запитващата юрисдикция общият преглед на „талоните“ от 26 юни 2020 г. (приложение К1), потвърждението на пътуването и фактурата от 9 юли 2020 г. (приложение К2) и съобщението за промяната на резервацията за друг полет (приложение К2) показва, че цедентите първоначално са разполагали с потвърдена от туроператора резервация за полет DE 1456 на 18 юли 2020 г.

Както постановява Съдът в решение AD и др./Corendon Airline и др., пътникът разполага с „потвърдена резервация“ по смисъла на член 3, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 261/2004 под формата на „друго доказателство“ по смисъла на член 2, буква ж), предложение второ от същия регламент и когато е получил от туроператора, с когото е договорно обвързан, друг документ, който съдържа обещание за превоза му с конкретен полет, индивидуализиран чрез посочени място и часове на излитане и пристигане и номер на полет, дори ако туроператорът не е получил потвърждение от съответния въздушен превозвач за часовете на излитане и пристигане на този полет, като задача на националните съдилища е да проверят във всеки отделен случай, дали документът на туроператора представлява „друго доказателство“, по-специално по отношение на това дали посочените часове на полета са описани като „временно разписание“ (вж. решение на Съда от 21 декември 2021 г., C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, EU:C:2021:1038, т. 43, 50 и сл.). Всеки от „талоните“ от 26 юли 2020 г. (приложение К1) индивидуализира полета на 18 юли 2020 г. по номер, дата и часове. Не са видни никакви ограничения досежно задълженията. Този извод не се опровергава и от определението „талон“. Тя съответства на определението „ваучер“. Не е задължително доказателството да е формулирано като „потвърждение на резервация“. Също така няма данни да става въпрос за някаква необвързваща опция или нещо подобно. Обратно на твърденията на ответника, от потвърждението на резервацията и фактурата от 9 юли 2020 г. не следва, че цедентите никога не са разполагали с резервация за полет DE 1456 на 18 юли 2020 г., а от самото начало само за полет DE 1456 на 20 юли 2020 г. Това е така, защото горе вдясно пише: „Резервация/промяна на 9 юли 2020 г.“ Освен това текстът на съобщението за промяна на резервацията („Поради отмяната им вече не можем да Ви предложим превоз с резервираните от Вас полети на 18 юли, респ. 30 юли

2020 г. Разбираме, че това съобщение ще Ви разочарова. Молим да ни извините за така причиненото неудобство. Като алтернатива можем да Ви предложим резервация на същата цена за следните полети“) подкрепя извода за наличието още от самото начало на твърда резервация за полета на 18 юли 2020 г.

2.

Въпросът дали предварително отказан достъп на борда от туроператора със съобщение за промяна на резервацията, респ. за отмяна, също може да представлява отказан достъп на борда по смисъла на член 4 от Регламент (ЕО) № 261/2004, досега не е бил изяснен в практиката нито на съдилищата на Съюза, нито на върховните съдилища.

а)

С определение от 7 октомври 2008 г. този въпрос е поставен на Съда от Bundesgerichtshof в рамките на преюдициално запитване съгласно член 267 ДФЕС (вж. BGH, акт за преюдициално запитване от 7 октомври 2008 г., X ZR 96/06, NJW 2009, стр. 285). Делото е заличено от регистъра на Съда, тъй като правният спор е бил разрешен по друг начин.

б)

[...] [национална съдебна практика]

3.

Запитващата юрисдикция счита, че отговорът на този въпрос би трябвало да е утвърдителен.

В подкрепа на утвърдителния отговор би могло да е обстоятелството, че за разлика от активната форма, използвана в текстовете на френски и испански език, в които изрично се посочва, че опериращият въздушен превозвач е този, който отказва достъп на борда, текстове на множество други езици (като английски, шведски, нидерландски, датски, италиански, португалски, а и немски) оставят чрез използваната пасивна форма открит въпроса кой извършва отказа (вж. BGH, акт за преюдициално запитване от 7 октомври 2008 г., X ZR 96/06, NJW 2009, стр. 285 и сл., т. 9; решение от 17 март 2015 г., X ZR 34/14, NJW 2015, стр. 2181 и стр. 2184, т. 26).

Намерението на законодателя да включи в обхвата на защита на Регламента полетите, които са част от пакетни туристически пътувания, също би могло да е довод в подкрепа на схващането, че промяната за друг полет на резервацията на пътник, използващ туристически пакет, трябва да се разглежда като отказ този пътник да бъде превозен с (първоначално) резервирания полет. Освен това следва да се има предвид, че от гледна точка на пътника, който не се е съгласил резервацията му да бъде променена за

друг полет, тази промяна е равносилна на отказ да бъде превозен с предвидения полет. Съответно промяната на резервацията може мислено да се раздели на отказ за превоз с предвидения полет и резервация на нов полет. Ето защо вероятно е необходимо промяната на резервацията да се включи във фактическия състав на отказа за превоз, за да се гарантира, че пътникът, който използва туристически пакет, няма да бъде лишен от защитата на Регламента поради факта, че на него — за разлика от пътника по редовен полет — не му е бил отказан достъп едва при качването на борда, а още предварително му е била предоставена резервация за друг полет, защото при полетите в рамките на пакетно туристическо пътуване по-често отколкото при редовните полети може да се предвиди дали ще има достатъчно места за всички пътници, които се очаква да се представят за качване на борда (вж. BGN, акт за преюдициално запитване от 7 октомври 2008 г., X ZR 96/06, NJW 2009, стр. 285 и 286, т. 10 и сл.).

Като друг довод би могло да се посочи разпоредбата на член 3, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕО) № 261/2004. Съгласно тази разпоредба Регламентът се прилага и когато пътниците са прехвърлени от въздушния превозвач или туроператор от полета, за който са имали резервация, на друг полет, независимо от причината. Тъй като Регламентът трябва да се прилага и в случаите, когато пътникът е „прехвърлен“ на друг полет от туроператора, и то независимо от причината, това би могло следователно да означава, че в този случай пътникът има право на обезщетение за отказан достъп на борда. Това е така, защото в случаите на „прехвърляне“ — т.е. на промяна — на резервацията за друг полет е възможно да няма нито отмяна, нито голямо закъснение. Тогава може да се визира единствено хипотеза на отказан достъп на борда. Би било нелогично обаче законодателят първоначално изрично да разшири приложното поле по отношение на подобни случаи, а впоследствие да изключи произтичащо от тях право на обезщетение за отказан достъп на борда. От друга страна, Съдът вече е постановил, че от член 3, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕО) № 261/2004 следва, че този регламент „е приложим по-специално в хипотезата, при която вследствие на отмяната на резервирания от въздушния пътник полет въздушният превозвач го премаршрутира до крайния му пункт на пристигане с друг полет“. Следователно той все пак свързва тази разпоредба с хипотеза на отмяна, но само с уточнението „по-специално“.

И накрая, Съдът е постановил, че „потвърдена резервация“ по смисъла на член 3, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 261/2004 с индивидуализиращи полета данни, която разширява приложното поле на Регламента, може да бъде издадена и от туроператора, и то дори ако авиокомпанията не му е потвърдила съответните часове на полета, т.е. ако липсва т.нар. препотвърдена резервация (вж. решение на Съда от 21 декември 2021 г., AD и др./Corendon Airline и др., C-146/20, C-188/20, C-196/20, C-270/20, EU:C:2021:1038, т. 51). Като мотив за това Съдът посочва, че за целите на прилагането им няколко разпоредби на Регламент (ЕО) № 261/2004 (например член 3, параграф 2, буква а), първо

тире и член 3, параграф 2, буква б) не разграничават туроператора и въздушния превозвач. Освен това би било в противоречие с прогласената в съображение 1 от Регламента цел да се гарантира високо равнище на защита на пътниците, ползващи въздушен транспорт, ако се приеме, че резервацията може да бъде потвърдена само от въздушния превозвач, като по този начин на пътника се възлага тежестта да провери предоставената от туроператора информация. Всъщност целта на Регламента е рискът туроператорите да предоставят неточна информация на пътниците в рамките на техните определени дейности, да бъде поет от въздушния превозвач. В този контекст пътникът не участва в отношенията между въздушния превозвач и туроператора и не може да се изисква от него да се сдобие с информация в това отношение (вж. цитираното по-горе решение на Съда, т. 46 и сл.).

Вероятно това решение може да се приложи към настоящия случай на извършена от туроператора промяна на резервацията на пътник поради „отмяна на полет“. Това е така, защото би могло да се приеме, че в тази насока следва да се изхожда от еднакво третиране на оперирания въздушен превозвач и туроператора. Обстоятелството, че пътникът не може да противопостави на въздушния превозвач възражение за извършена от туроператора промяна на резервацията, вероятно би било в противоречие с целта на Регламент (ЕО) № 261/2004 за установяване на високо равнище на защита на потребителите. Извършена от туроператора промяна на резервацията би могла да бъде отнесена към сферата от рискове на въздушния превозвач. По-нататък, след като на оперирания въздушен превозвач може да се противопостави възражение за потвърдена резервация, която не е покрита с препотвърждение, това следва да се прилага a fortiori и при отказ на превоз под формата на извършена от туроператора промяна на резервацията. В допълнение, дори и в случаи като настоящия пътникът не може да направи точна преценка дали причината за отказания достъп на борда е в туроператора или в авиокомпанията. Такава промяна на резервацията може да се дължи на резервирани в повече места или на допуснати вътрешни грешки при резервациите от страна на авиокомпанията, но е напълно възможно да се дължи и на недостатъчен брой закупени квоти за полети или допуснати вътрешни проблеми от страна на туроператора. Пътникът, чиято резервация е била променена от туроператора, не може нито да разбере това, нито да му повлияе.

Тъй като този въпрос обаче все още не е изяснен от Съда и тъй като от досегашната му практика не може да се изведе напълно сигурен отговор, е уместно да се предприеме действие по член 267, първа алинея, буква б) и член 267, трета алинея ДФЕС

III.

[...] [подписи]

[...]

[преглед на подписите]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ